

Datum
26 juni 2025

General Affairs

T +31 (0)40 247 91 11
Email info@tue.nl

www.tue.nl

Input Technische Universiteit Eindhoven internetconsultatie wet screening kennisveiligheid

Namens de Technische Universiteit Eindhoven (TU/e) steunen wij de boodschap van UNL.

We denken dat de conceptwet in zijn huidige vorm **niet uitvoerbaar** is. De mate van afscheiding die gevraagd wordt is in de praktijk niet door te voeren en de doorlooptijden van de screening zijn niet in te passen zonder grote schade aan de mogelijkheid studenten en onderzoekers aan te trekken.

We beoordelen het wetsvoorstel als **niet doelmatig**. Het uiteindelijk beperkte risico dat de wet tegengaat zal voor een groot deel teniet worden gedaan doordat onderzoekers in andere Europese landen terecht kunnen, waar kennisveiligheid veelal nog in de kinderschoenen staat. We zien dit in de praktijk al gebeuren.

We denken daarom dat de wet **niet proportioneel** is. Het risico dat de wet tegengaat staat niet in verhouding tot de enorme kosten die moeten worden gemaakt om de wet, voor zover dat al mogelijk is, te implementeren.

De TU/e neemt kennisveiligheid zeer serieus. Capaciteit en geld is vrijgemaakt om kennisveiligheid een integraal onderdeel te maken van systemen en procedures, bewustwording te verhogen en expertise op te bouwen op het gebied van kennisveiligheid. We staan er natuurlijk voor open om te kijken hoe we dit kunnen blijven verbeteren. Tegelijkertijd maken we ons grote zorgen over de negatieve impact die deze wet zal hebben op onze universiteit.

Aanvullend op de UNL reactie gaan we hieronder, vanuit het perspectief van de TU/e, nader in op onze belangrijkste bezwaren. Samen met de andere universiteiten doen we met klem een beroep op het ministerie om in gesprek te gaan om gezamenlijk te komen tot een uitvoerbare aanpak.

Uitvoerbaarheid en aantal te screenen personen

De conceptwet stelt :“de kennisinstelling heeft de kennis in huis en weet wat er speelt op het gebied van technologie en kan daardoor scherp en precies vaststellen waar de risico's zich

bevinden". En "Onderdelen kunnen risicogericht worden vastgesteld, bijvoorbeeld alleen een bepaald project, in plaats van een hele vak- of onderzoeksgroep".

Wij willen er nadrukkelijk op wijzen dat met de opgenomen uitgebreide, brede en vage lijst van technologieën deze mate van precisie niet mogelijk gaat zijn. Zelfs met de hoogwaardige kennis van onze wetenschappers over specifieke technologieën is het zeer ingewikkeld om de mate van sensitiviteit te beoordelen. Het schema van het Analistennetwerk Nationale Veiligheid, bijvoorbeeld, bevat allerlei afwegingen die bij de beoordeling een rol spelen. Gaat het bijvoorbeeld om toepassingen over 5, 10 of 15 jaar? Dit zijn complexe processen en het kost tijd een goede afweging te maken. Het feit dat in de wet gesproken wordt over "voorstelbaar" en "voorzienbaar" maakt deze afweging nog vele malen complexer.

Een inventarisatie bij één van onze negen faculteiten laat zien dat er binnen deze faculteit op dit moment ongeveer 700 projecten zijn (studentenprojecten nog niet eens meegerekend), in verschillende fases en met TRL's (die op zichzelf ook moeilijk zijn vast te stellen) die gedurende deze projecten veranderen. Projecten kunnen enkele weken duren of meerdere jaren en onderzoekers kunnen tijdelijk of langdurig betrokken zijn. Al deze projecten verschillen in mate van sensitiviteit. Academische wetenschap is zeer dynamisch. Om van alle negen faculteiten een up-to-date overzicht te houden van alle projecten, hun mate van sensitiviteit en alle onderzoekers en studenten (en wie op welk moment erbij betrokken is), is een onmogelijke puzzel.

Zelfs al zou het doenbaar zijn om op dat niveau een dergelijk onderscheid te maken, dan is de volgende onmogelijkheid het fysiek afscheiden van sensitief onderzoek. Sensitief en niet-sensitief onderzoek (aan de hand van de huidige lijst) loopt namelijk in de onderzoekspraktijk volledig door elkaar heen. De TU/e heeft bijvoorbeeld ongeveer 30 verschillende grote laboratoria en gedeelde onderzoeksruimtes en vele kleine, voor onderzoek variërend van biotechnologie tot halfgeleiders. Vrijwel alle onderzoekers (en deels studenten) hebben voor hun onderzoek toegang nodig tot deze ruimtes en de apparatuur die erin staat. Hierin doen onderzoekers, veelal met dezelfde apparatuur, zowel sensitief als niet-sensitief onderzoek. Daarbij zijn allerlei veiligheidsmaatregelen ingebouwd (zoals een passysteem om het laboratorium te betreden en het daarna moeten inloggen per apparaat) om kennis te beschermen. Echter, het fysiek afscheiden van alle sensitieve onderzoekopstellingen en alle apparatuur is niet mogelijk en kostbare pogingen daartoe zullen een ongekende impact hebben op het kunnen beoefenen van wetenschap.

Volgens de wet betreft de screening niet alleen onderzoekers en studenten die direct werken aan het ontwikkelen van een technologie, maar alle personen die "in aanraking kunnen komen met sensitieve technologie". Dit geldt voor vrijwel alle studenten en onderzoekers die bij ons studeren of werkzaam zijn. Ook binnen klimaatonderzoek (en allerlei ander niet-sensitief onderzoek) wordt gebruik gemaakt van technologieën als AI, advanced data analytics en high performance computing. Dus ook daarbinnen komen personen veelvuldig in aanraking met als sensitief aangewezen technologie.

Al dit soort elementen in de wet sturen ons ongewenst richting het aanwijzen van grote groepen studenten en medewerkers. Het aantal te screenen personen zal hierdoor veel hoger liggen dan het ministerie nu inschat en de wet lijkt te beogen. De negatieve impact voor ons, op onze interne processen, de veiligheidsmaatregelen die we moeten doorvoeren en de concurrentiepositie, neemt daardoor sterk toe.

Dit geldt ook voor de kosten. Gezien de onzekerheden waar de wet op dit moment mee gepaard gaat (en dus de onmogelijkheid om fysieke compartimentering uit te voeren), wagen wij ons nog niet aan een concrete inschatting van de totale kosten. Wel achten wij het bedrag dat het ministerie inschat van 50.000 per onderdeel veel te laag. In de context van de

bezuinigingen vinden wij vinden het zeer pijnlijk dat al deze extra kosten worden neergelegd bij de universiteiten.

Screening van studenten

De personen die gescreend moeten worden zal, op basis van de huidige conceptwet, voor het grootste deel uit studenten bestaan. Ook als relatief kleine universiteit gaat het bij ons om duizenden aanmeldingen per jaar. In het kader van Beethoven heeft de TU/e bijvoorbeeld de taak om 2000 extra studenten op te leiden op het gebied van halfgeleiders. Al deze studenten zullen in aanraking komen met technologie die in de lijst als sensitief is aangemerkt. De wet laat mede om de hierboven genoemde redenen weinig ruimte om niet al deze studenten aan te wijzen om onder de screening te vallen.

Het is echter sterk de vraag in hoeverre de technologie waar zij mee in aanraking komen daadwerkelijk als sensitief kan worden bestempeld. De gevoeligheid van de beschikbare kennis binnen de instellingen betreft vooral 1) nog niet gepubliceerde onderzoeksresultaten en bijbehorende, 2) nog niet openbaar gemaakte onderzoeksmethoden en -procedures en 3) toegang tot producten en processen van externe samenwerkingspartners, zoals overheidsinstanties of bedrijven. Studenten zijn vanuit hun opleiding niet werkzaam aan deze drie elementen en krijgen bijvoorbeeld vaak een apart contract als sprake is van samenwerking met externe partners. De gevoeligheid van onderzoek zit daarmee vrijwel uitsluitend bij de onderzoekskant, niet bij het onderwijs. Wij vragen ons daarom sterk af wat de noodzaak is om masterstudenten bij de screening te betrekken, zeker gezien de grote aantallen waarmee dit gepaard zal gaan. Dit geldt uiteraard in nog sterkere mate voor bachelorstudenten.

Doorlooptijd

Onderzoek laat zien dat internationale studenten zich breed oriënteren, zich voor meerdere instellingen aanmelden (tussen de 4 á 10) en goed kijken naar de complexiteit en zekerheid van toelating. We zijn daarom de afgelopen jaren als universiteit juist hard aan het werk geweest om zoveel mogelijk drempels weg te nemen in het aanmeldproces. Voor studenten is de voorziene 4 weken vertraging in het toelatingsproces (met uitloop naar 8 weken) erg lang en zorgt voor veel onzekerheid. Ook kan dit problemen opleveren met vervolgstappen, zoals het tijdig aanvragen van een verblijfsvergunning of huisvesting. Het is zeer waarschijnlijk dat studenten daarom zullen afzien van de keus voor de TU/e. Mede gezien de taak om 2000 extra studenten aan te trekken (die voor het overgrote deel uit het buitenland zullen moeten komen), plaatst dit ons voor een enorme uitdaging.

Voor het aantrekken van nieuwe medewerkers schatten wij in dat de tijd tussen het vinden van een geschikte kandidaat (inclusief financieringsbronnen wanneer het onderzoek betreft en het aanvragen van een verblijfsvergunning) en de eerste werkdag zal oplopen tot 6 maanden. Het perspectief van kandidaten dat ze in totaal rond de 6 maanden moeten wachten en de onzekerheid waarmee het proces gepaard gaat zal er toe leiden dat velen van hen ergens anders een (vergelijkbare) baan zoeken.

Daarnaast betekent dit dat financiering van onderzoek waarbij medewerkers van buiten de EER worden aangetrokken al 6 maanden van te voren bekend en geregeld moet zijn. Het is sterk de vraag of dit voor financiers acceptabel is. Vacaturehouders zitten bovendien vaak vast aan strakke deadline en specifieke data voor het verkrijgen van grants, waarbij een screening op dit moment niet in te passen is voor het aannemen van PhD's en Postdocs. Kortom, de kans is groot dat projecten in de toekomst niet van start gaan, omdat de financiering niet te realiseren is door de verlengde doorlooptijd om een PhD te laten starten.

Op het moment dat de geselecteerde kandidaat niet door een screening komt is het waarschijnlijk dat, in de weken die dit heeft gekost, de top 5 kandidaten een andere functie heeft geaccepteerd. De TU/e zal hierdoor talent mislopen.

Concurrentiepositie

Universitair onderzoek en onderwijs is een sterk internationale markt, bestaande uit een zeer internationaal georiënteerde gemeenschap. Het wetenschappelijk talent in de vakgebieden waarin we actief zijn, is enorm schaars, en moet wereldwijd gezocht worden. Voor internationaal toptalent geldt vrijwel altijd dat zij kunnen kiezen uit meerdere aanbiedingen. De stap om voor een andere Europese universiteit zonder screening te kiezen is snel gemaakt. Onze ervaring met verscherpt toezicht laat zien dat dit daadwerkelijk gebeurt. Ook maakt dit de concurrentie om talent met het bedrijfsleven, waar geen screening is (maar overigens wel veel toepasbare sensitieve technologie) en hogere salarissen zijn, een stuk lastiger.

Risicomanagement

Het uiteindelijke concrete risico dat volgens de MvT wordt tegengegaan is dat personen die nu volgens de overheid onterecht door de screening van de universiteiten komen toegang krijgen tot nog niet-gepubliceerde informatie en/of onderzoeksmethoden. Wat is de inschatting hoeveel personen dit zijn? Wij zien niet hoe dit beperkte risico rechtvaardigt dat vele miljoenen worden gespendeerd aan het optuigen van een overheidsscreening voor grote delen van de universiteit, zware en ingrijpende veiligheidsmaatregelen moeten worden doorgevoerd en onze concurrentiepositie negatief wordt beïnvloed. Dit geldt, als hierboven toegelicht, zeker voor studenten. Bachelor- en masterstudenten hebben vanuit hun opleiding zeer beperkt of geen toegang tot ongepubliceerde onderzoeksresultaten of -methodieken.

TRL

Het bepalen van een TRL is lastig en aan interpretatie onderhevig. Op het moment dat er toch voor wordt gekozen TRL te gaan gebruiken bij de beoordeling, pleiten wij ervoor om ook TRL 3 te beschouwen als fundamenteel en daarmee niet-sensitief onderzoek. Bij TRL 3 gaat het, als onderdeel van de discovery phase, nog steeds om exploratief onderzoek. Dit niveau staat ver af van concrete technische toepassingen.

Overig

- Zin bovenaan op p. 81 van de memorie van toelichting: *“Bij een negatief screeningsbesluit wordt de screeningsplichtige niet toegelaten tot een kennisinstelling in verband met risico's voor de nationale veiligheid”*. Wij nemen aan dat hier wordt bedoeld: niet toegelaten tot het betreffende risico-onderdeel.
- Wij hechten eraan dat er een mogelijkheid is dat de kennisinstelling als (derde) belanghebbende bezwaar kan maken tegen een negatief besluit
- In hoeverre mag het screeningsbesluit voor een bepaald risico-onderdeel (bepaalde sensitieve technologie) worden hergebruikt t.b.v. het beoordelen van dezelfde kandidaat die opnieuw solliciteert maar nu binnen de selectieprocedure van een andere vacature (mogelijk zijnde hetzelfde risico-onderdeel of een ander risico-onderdeel of een niet-risico onderdeel)?
- Uit art. 24 (jo. 7.58 lid 1 WHW (nieuw) volgt dat een student over een screeningsbesluit moet beschikken indien een onderwijseenheid is aangewezen als onderdeel van een kennisinstelling als bedoeld in art. 7. Er zijn echter zorgen over het monitoren van studenten, als een student bijvoorbeeld n.a.v. een screening wordt afgewezen voor een bepaalde opleiding en vervolgens bij TU/e een andere, niet-sensitieve opleiding gaat doen. Hoe moet dan ingericht worden dat zo'n student niet een sensitieve onderwijseenheid kan volgen? Momenteel biedt OSIRIS (het aanmeldsysteem voor studenten mbt onderwijseenheden) deze mogelijkheid niet.

- Verder bestaat onduidelijkheid over het screeningsbesluit. Wat is de reikwijdte van het screeningsbesluit? Moet de student een nieuw screeningsbesluit voor elk specifiek vak of project dat als sensitief is bestempeld aanvragen?
- Mag de onderwijsinstelling screeningsbesluiten bewaren? Hoe lang is zo'n besluit geldig (hierbij valt te denken aan de student die een jaar later zich weer wil inschrijven voor datzelfde vak).
- Iets soortgelijks geldt voor bijvoorbeeld een student die via een University Alliance (in het geval van TU/e: EuroTeQ of EWUU) bij ons een vak of semester wil doen, bijvoorbeeld vanuit Universiteit Utrecht? Moeten wij dan het screeningsbesluit (ook) opvragen? Zo niet, wat doet dit met het vertrouwen tussen de verschillende partneruniversiteiten binnen een alliantie (NL en niet-NL)? Wie is verantwoordelijk/aansprakelijk als een thuisuniversiteit niet (voldoende) heeft gecheckt of een persoon een screeningsbesluit heeft en de student bij een partneruniversiteit toch een sensitief vak gaat volgen?
- Eenzelfde vraag kan gesteld worden in het kader van inkomende exchange studenten en studenten die een jaar naar TU/e komen in het kader van één van onze Double Degree programma's. Deze programma's zijn gebaseerd op onderling vertrouwen tussen de partners en zorgvuldig onderhandelde bilaterale/multilaterale overeenkomsten over o.a. toelatingsprocedures en tijdslijnen. Daar is geen ruimte om 4 weken extra in te bouwen, zeker niet als studenten voor jaar 2 van de Master naar TU/e komen (zij moeten eerst jaar 1 afronden en willen nog wel eens op het laatste moment switchen naar TU/e).
- Indien het screeningsbesluit op zich laat wachten en de student kan daardoor een onderwijseenheid/opleiding niet tijdig volgen, kan dit leiden tot studievertraging. Wie is daarvoor aansprakelijk? Het orgaan die het screeningsbesluit neemt? Een student heeft per jaar recht op ongeveer 20.000 euro schadevergoeding (ogv Letselschaderichtlijn studievertraging 01-01-2022).